

Kansallisen Kokoomuksen periaateohjelma

Hyväksytty Joensuun puoluekokouksessa 9.-11.6.2006

Kokoomuksen periaateohjelma rakentuu kolmesta osasta. Ensimmäisessä luvussa kuvaillaan Kokoomusta, sen periaatteita ja politiikan perusteita. Toisessa luvussa kerrotaan Kokoomuksen arvoista ja siitä, miten ne mielletään osaksi politiikkaa. Kolmas luku kuvaa sitä, miten arvolähtöistä politiikkaa aiotaan käytännössä toteuttaa. Tätä ohjelmaa toteutetaan siten, että se otetaan huomioon kokoomuslaisessa ohjelmatyössä, vaaliohjelmissa, strategiatyössä ja käytännön politiikkaa tehtäessä.

Luku 1. Kansallinen Kokoomus

- Yksilön vahvuuksien ja olosuhteiden kehittäminen rakentaa ja uudistaa koko yhteiskuntaa

Luku 2. Kokoomuksen arvot

- Kokoomuksella on arvolähtöinen tapa tarkastella yhteiskunnallisia kysymyksiä

Luku 3. Toimimme arvojemme mukaisesti

- Arvolähtöinen politiikka käytännössä

1. Yksilön vahvuuksien ja olosuhteiden kehittäminen rakentaa ja uudistaa koko yhteiskuntaa

Kansallinen Kokoomus

Kokoomus on keskustaoikeistolainen kansanpuolue. Sen tehtävänä on parantaa jokaisen ihmisen asemaa ja hyvinvointia sekä kehittää yhteiskuntaa tämän periaateohjelman mukaisesti. Samojen periaatteiden pohjalta Kokoomus vaikuttaa ihmisten lähiyhteisöissä sekä Suomea laajempaan kehitykseen maailmanlaajuisesti.

Kokoomuksen politiikan tavoitteet

Kokoomuksen tavoitteena on omasta ja toisten elämästä vastuuta kantavien ihmisten yhteiskunta siten, että jokaiselle mahdollistetaan hyvän elämän edellytykset. Kokoomus on vastuullinen, ihmiseen luottava uudistaja. Kokoomukselle tärkeää on ihmisen vapaus ja vastuu omassa toiminnassaan. Mahdollisuuksien tasa-arvo takaa jokaiselle mahdollisuuden kehittyä ja onnistua. Heikommista huolehtiminen sekä perheen ja lähiyhteisön vastuu korostuvat kokoomuslaisessa aatteessa.

Tavoitteenamme on kansallisen perinnön, Suomen kielten ja kulttuurien vaaliminen ja tukeminen, koko kansan osaamis- ja sivistystasosta huolehtiminen sekä työn ja yrittäjyyden edistäminen. Kokoomus on tulevaisuuspuolue, joka haluaa käyttää tieteen,

taiteen ja teknologian mahdollisuuksia maamme kehittämiseksi. Kansainvälisillä foorumeilla Kokoomuksen perustavoitteet ovat valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen, eurooppalaisen yhteistyön kehittäminen sekä Suomen vaikutusmahdollisuuksien ja aseman vahvistaminen maailmalla. Kokoomus on aktiivinen ja aloitteellinen toimija Euroopan Unionia koskevissa kysymyksissä. Tavoitteena on kantaa vastuuta toisista ihmisistä ja ympäristöstä maailmanlaajuisesti.

Hyvinvointi syntyy työstä, yrittämisestä ja välittämisestä. Terve ja hyvinvoiva kansantalous pystyy tuottamaan riittävästi jaettavaa yhdessä päätettäviin kohteisiin sekä varoja paremman yhteiskunnan kehittämiseen. Kokoomus edistää ihmisten, yritysten ja yhteiskunnan vastuuta sekä kunnioittavaa asennetta luontoa ja ympäristöä kohtaan. Ympäristö on jätettävä tuleville polville paremmassa kunnossa kuin se nyt on.

Kokoomusaate

Kokoomuksen aatteessa yhdistyvät vapaus, vastuu ja demokratia, mahdollisuuksien tasa-arvo, sivistys, kannustavuus, suvaitsevaisuus ja välittäminen. Keskeistä on vapauden ja vastuun tasapainon tavoittelu sekä yksilöllisyyden ja yritteliäisyyden korostaminen. Kokoomus tukee demokratian kehittämistä ja kansalaisten aitoa osallisuutta yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Kokoomus on aktiivinen ja avoin uudistaja. Kokoomus korostaa arvokysymyksissä yksilöiden omantunnon merkitystä ja moniarvoisuutta. Yksilöiden vapaus ajatella ja toimia itsenäisesti sekä vähemmistöjen oikeudet ovat vapausaatteiden ydinasioita. Kokoomuksessa uskotaan mahdollisuuksien tasa-arvoon ja valinnanmahdollisuuksiin. Yksilöt tekevät päätöksiä ja valintoja yhteiskunnassa. Kokoomus rakentaa aloitteellisesti ja ennakkoluulottomasti tulevaisuutta sekä etsii ratkaisuja yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Kokoomus luottaa ihmisen kykyyn tiedostaa ja korjata virheitään.

Haluamme parantaa ihmisten elinolosuhteita ja luoda koko kansalle hyvän elämän edellytykset ja mahdollisuuden kehittää itseään. Erityistä huolenpitoa tarvitsevista on huolehdittava. Tavoitteena on edistää sivistyksellisiä pyrkimyksiä sekä perusturvan ja huolenpidon toteutumista.

Tahdomme säilyttää sen perinteisen ja arvokkaan henkisen, hengellisen ja aineellisen pääoman, jonka edeltävät sukupolvet ovat meille jättäneet. Se tarkoittaa myös hiljaisen tiedon eli sanattoman tai kirjoittamattoman tietotaidon, perinteen ja osaamisen vaalimista sekä siirtämistä seuraaville sukupolville. Kristillinen etiikka ja arvopohja ovat tärkeä osa tätä suomalaista kulttuuriperintöä. Kokoomuksen aatetta määrittelevät lähiyhteisön vastuun korostaminen, ihmisten eettisen arvopohjan ja pohdinnan tukeminen sekä isänmaanrakkautena yhdistettynä aktiiviseen kansainvälistymiseen ja globaaliin vastuullisuuteen.

Aatehistoriallinen perusta

Kokoomuksen syntyvaiheen periaatteet ja ohjelmat rakentuivat kansakunnan sivistyksellistä, kansallista itsenäisyyttä ajaneen suomalaisuusliikkeen ja sen yhteiskunnallisia, sivistyksellisiä ja sosiaalisia parannuksia ajaneen uudistusmielisyyden eli sosiaalireformismin pohjalle. Kansakunnan yhtenäisyyden ja perinteisten arvojen

puolustaminen sekä sosiaalisten uudistusten ajaminen olivat tunnusomaisia alkuvaiheen Kokoomukselle.

Kokoomus perustettiin joulukuussa 1918. Saavutetun itsenäisyyden turvaaminen ja kansakunnan uudelleen kokoaminen olivat keskeiset alkuvaiheen tavoitteet. Uudistamispolitiikan näkökulmasta kausi oli monien uudistusten aikaa. Sotien jälkeisten vuosikymmenten toimintamahdollisuuksia rajoitti valtapoliittinen oppositioasema. Tässäkin asemassa Kokoomus korosti haluaan maan kehittämiseen ja rakentaviin uudistuksiin. Konservatiivisten ja liberaalien aatteiden keskustelun ja kilpailun myötä vapausaatteiden painoarvo nousi etenkin 1900-luvun loppuvuosikymmeninä. Viime vuosikymmenen lopulla ja nykyisen alettua kokoomusaatetta on luonnehdittu esimerkiksi vastuullisen yksilöllisyyden ja maltillisen oikeiston käsitteillä.

Suomessa ja maailmassa laajemmin on viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana koettu suuria muutoksia ja kehitystä, joka on monilta osiltaan merkinnyt vapauden ja vastuun arvojen menestymistä.

Monet Kokoomuksen ajamista periaatteista ja asioista ovat vuosikymmenten aikana toteutuneet. Tällaisia ovat esimerkiksi laajaalaisten sivistyksen korostaminen, työväestön ja maanviljelijöiden olojen kohentaminen, ihmisten tulevaisuuden uskon vahvistaminen, monipuoluejärjestelmän omaksuminen sekä Euroopan integraatioon osallistuminen. Markkinatalous on saanut laajan hyväksynnän osoittaessaan toimivuutensa hyvinvoinnin mahdollistajana. Kehitys ei kuitenkaan ole ollut yhdensuuntaista, eikä se ole merkinnyt aatehistorian tai politiikan haasteiden loppumista. Se on tuonut vastuun puolustaa hyviä saavutuksia ja velvollisuuden nähdä ja avata uusia mahdollisuuksia.

2. Kokoomuksen arvot

"Demokratia on yhteisen vapauden ja vastuun toteuttamiskeino"

VAPAAUS, VASTUU JA DEMOKRATIA

Vain vapaana ihmisellä on mahdollisuus kehittyä täyteen mittaansa

Vapauden merkitys on korvaamaton. Vapaana jokainen ihminen pystyy kehittymään ja kehittämään sekä muodostamaan oman kuvansa itsestään ja ympäristöstään. Vapaa sivistyksellinen ja taloudellinen toimeliaisuus luovat hyvinvoinnin perustan. Ihmisen on saatava toteuttaa ja ilmaista itseään vapaasti toisia ihmisiä ja luontoa kunnioittaen.

Vastuu kuuluu jokaiselle

Vapaus on vastuullista ja yhteisöllistä. Vapaana ja itsenäisenä ihmisellä on mahdollisuus kantaa vastuuta toiminnastaan, lähimmäisestään ja yhteiskunnasta. Yhteiskunta rakentuu ja kehittyy henkilökohtaisen vastuun ottamisen kautta, yhteisöllisen vastuun tukemana. Tunnetta vastuumme toisista ihmisistä ja luonnosta.

Aktiivinen osallistuminen vahvistaa demokratiaa

Hyvä yhteiskunta perustuu kansalaisten yhdenvertaiseen mahdollisuuteen osallistua yhteisten asioiden hoitoon ja päätöksentekoon. Tavoiteltava demokraattinen järjestelmä perustuu vapaaseen osallistumisoikeuteen, monipuolisiin vaikuttamismahdollisuuksiin ja ihmisten aktiivisuuteen. Tavoitteena on kansalaisten kuuleminen ja monipuolinen vuorovaikutus. Vahva kansalaisyhteiskunta on demokratian ja osallisuuden edellytys ja turva. Valtion tulee olla avoin muutoksille, kritiikille ja kehitymiselle. Toimiva demokratia vahvistaa yhteiskunnan turvallisuutta.

"Tasa-arvoiset elämän edellytykset luovat yksilöille todellisen valinnan mahdollisuuden"

MAHDOLLISUUKSIEN TASA-ARVO

Jokaisella on oikeus kehittyä omista lähtökohdistaan tahtonsa mukaisesti

Yhteiskunnan tulee taata kansalaisille tasa-arvoiset lähtökohdat ja elämän perusedellytykset. On huolehdittava siitä, että jokainen saa mahdollisuudet ja valmiudet omalle kasvulleen kohti itse määrittelemiään päämääriä ja tavoitteita. Keskeisiä edellytyksiä tälle ovat tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen sekä elämän sosiaalisten perusedellytysten täyttyminen. Nämä ovat samalla niitä perusvalmiuksia, joita ihminen tarvitsee yhteisönsä kehittäjänä ja päätöksenteon arviojana. Ihmisellä on oikeus toteuttaa itseään. Kokoomus kannustaa ihmisiä kehittämään itseään ja ajatteluaan.

Kaikki osaaminen on arvokasta. Jokaisella on omat vahvuutensa ja oikeus tavoitella onnistumisen kokemuksia. Tavoitteenamme on, että ihmisiä kannustetaan löytämään ja kehittämään omia vahvuuksiaan ja luovuuttaan. Kaikilla osaamisen alueilla on tuettava heikoimpien mahdollisuuksia onnistua sekä varmistettava lahjakkuuksien kehittyminen, jotta kaikki ihmiset pystyvät käyttämään luovuuttaan ja osaamistaan täysimääräisesti.

Mahdollisuuksien tasa-arvo on hyvinvoinnin perusta

Ihmisten aidot valinnanmahdollisuudet lisäävät sitoutumista ja vastuunkantoa. Hyvinvointiyhteiskunnassa kansalaisen ei tarvitse pelätä perusturvallisuutensa puolesta. Edellytyksenä tälle on, että yhteiskunnan perusrakenteet, talous ja turvaverkot ovat kunnossa. Jokainen ihminen on yhtä arvokas.

Tavoitteena tasa-arvo

Tavoitteenamme on ihmisten välinen tasa-arvo. Sukupuolten, sukupolvien ja vähemmistöjen tasa-arvon tulee toteutua niin palveluissa, työelämässä, hallinnossa kuin lähiyhteisöissäkin. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vaalimisen periaatteet tulee siirtää myös seuraaville sukupolville. Ihmisoikeuksien toteutuminen kaikkialla maailmassa on edellytys ihmisarvoiselle elämälle ja kehitykselle.

"Tarvitaan päätä, käsiä ja sydäntä"

SIVISTYS

Sivistyksen ja kulttuurin voima

Arvostamme ja tavoittelemme sydämen sivistystä ja tiedollista sivistystä. Sivistys on arvo itsessään. Sydämen sivistykseen kuuluu taito erottaa olennainen epäolennaisesta, elämänviisaus sekä kyky asettua toisen ihmisen asemaan. Tiedon ja sivistyksen vaaliminen sekä uuden tiedon etsiminen ovat Kokoomukselle keskeisiä arvoja. Ihmisen oma eettinen pohdinta on sivistyksen perusta.

Suomalaisuuden perintö on vaalimisen ja kehittämisen arvoinen sekä perusta uuden perinteen syntyemiselle. Ihmiselle ja yhteiskunnalle on keskeistä tuntee juurensa ja arvonsa. Vahva kulttuurinen pääoma toimii inspiraatioiden lähteenä. Parhaimmillaan jokainen voi kokea kulttuurin ja luovuuden yhteyden elämässään. Rikas, monipuolinen ja omaleimainen taide ja kulttuurielämä vahvistavat ja kehittävät koko yhteiskuntaa.

Osaaminen

Suomea tulee kehittää monenlaisten osaajien yhteiskuntana. Osaaminen on tärkein kansallinen pääomamme. Osaamisen eri alueita tulee arvostaa, koska yksipuolinen osaaminen ei riitä kehittämään koko yhteiskuntaa tasapuolisesti. Kansainvälisyys ja nopeasti muuttuva tieto haastavat osaamisen päivittämiseen ja kartuttamiseen. Tuemme elinikäistä oppimista ja luovuutta.

Suomalaisten osaamis-, sivistys- ja koulutustasoa on edelleen kehitettävä. Tavoitteena on koulutus, joka takaa yksilöllisen, laadukkaan ja ihmiskeskeisen oppimisen läpi elämän. Koulutusta tulee kehittää riippumattomana oppilaiden tai heidän vanhempiansa varallisuudesta. Suomalaisen tutkimus- ja kehitystoiminnan on oltava maailman huippua.

Mahdollisuuksien tietoyhteiskunta

Tietoyhteiskunnassa tiedon jalostamiseen ja käsittelyyn liittyvä osaaminen on kilpailukyvyyn avaintekijä. Tietoyhteiskunnan palvelut ovat kansalaisoikeus. Tiedonvälityksen kehittyessä on tärkeää vaalia kriittistä ajattelua ja tiedon luotettavuuden arviointia.

"Omien vahvuuksien käyttäminen rakentaa ja uudistaa koko yhteiskuntaa"

KANNUSTAVUUS

Työnteosta ja yritteliäisyydestä tulee palkita

On oikeudenmukaista, että työnteosta, yrittämisestä, opiskelusta ja kotityöstä palkitaan ja niihin kannustetaan sekä taloudellisesti että henkisesti. Verotuksen on oltava työntekoa ja yrittämistä kannustavaa. Jokaisella on oikeus turvaan työttömyyden tai sairauden kohdatessa sekä riittävään toimeentuloon työelämän jälkeen.

Kaikki työ on arvokasta

Palkansaajat ja yrittäjät luovat yhteistä hyvinvointia. Tämä pätee myös opiskelijoihin, kotityötä tekeviin sekä niihin, jotka ovat työnsä jo tehneet. Työ on merkittävää niin ihmisen itsensä kuin yhteiskunnankin kannalta.

Työtä tekemällä on tultava taloudellisesti toimeen. Luovuuden ja innovaatioiden merkitys on tärkeää jokaisessa työssä. Uuden osaamisen muodostumiseen tulee kannustaa kaikilla

aloilla ja kaikissa työtehtävissä. Työllisyyden parantamiseksi tulee ponnistella vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. Yrittämisen edellytyksiä on parannettava ja yrittäjien riskinoton on oltava mielekästä. Maanviljelijöiden työnteon edellytykset tulee turvata ja huolehtia, että maatalous kehittyä tulevaisuudessakin elinvoimaisena elinkeinona.

Talouden on toimittava ihmisen ja luonnon ehdoilla

Yksityiseen omistukseen perustuva markkinatalous on paras tapa tuottaa hyvinvoinnin edellytyksiä. Markkinataloudella itsessään ei ole arvoja vaan ominaisuuksia. Pelkkä markkinamekanismi ei kuitenkaan jaa hyvinvointia oikeudenmukaisesti. Arvovalinnoilla yhteiskunnan on määritettävä toimeentulon minimitaso. Vastuullista yhteiskuntapolitiikkaa tulee toteuttaa suosimalla ympäristön kannalta kestäviä verotusratkaisuja. Kannatamme luonnon ja ihmisen ehdoilla toimivaa markkinataloutta.

"Suvaitsevaisuuden perusta on ihmisten välinen tasa-arvo"

SUVAITSEVAISUUS

Suvaitsevaisuus ja tasa-arvo

Jokaista ihmistä tulee kunnioittaa ja arvostaa yksilönä. On tärkeää suvaita erilaisia mielipiteitä ja tapoja.

Suvaitsevaisuus on ennen kaikkea sitä, että tunnustamme toisten ihmisten yleismaailmalliset ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Suvaitsevaisuuden osoittaminen ei merkitse yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden sietämistä.

Moniarvoisuus

Moniarvoisuuden lähtökohta on oman arvomaailman tunteminen ja kunnioitus muiden arvoja kohtaan. Moniarvoisuus on ihmisten erilaisuuden arvostamista. Moniarvoisuus lisää luovuutta.

Monikulttuurisuus

Haluamme edistää kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja vastustamme syrjintää ja rasismia sen kaikissa muodoissa. Aidon monikulttuurisuuden toteutuminen edellyttää suvaitsevaisuutta kaikilta osapuolilta. Monikulttuurisuus on rikkaus, joka omalta osaltaan kehittää yhteiskuntaa. Suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuurin sekä kristillisen perinteen tunteminen ja ymmärtäminen avaavat mahdollisuuden aitoon vuorovaikutukseen maassamme.

"Hyvä yhteiskunta huolehtii heikoimmistaan."

VÄLITTÄMINEN

Vastuu lähimmäisestä

Yhteisöllisyys toteutuu kestäväällä tavalla vain silloin, kun välitämme ja tunnemme vastuuta lähimmäisestä. Välittämistä ei voi ulkoistaa. Jokaisen tulee yksilötasolla kantaa tästä

henkilökohtainen vastuunsa. Lähimmäisen auttaminen on jokaisen velvollisuus. Mitä tahdot toisten tekevän itsellesi, tee se myös heille.

Yhteisvastuu

Yhteiskuntaa on kehitettävä kestävien sosiaalisten periaatteiden mukaisesti. Lähiyhteisön mahdollisuutta toteuttaa yhteisvastuuta on tuettava. Hyvä yhteiskunta huolehtii heikommista ja avun tarpeessa olevista. Jokaisella on oikeus perustoimeentuloon ja -turvaan, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja asuntoon. Kokoomuksen tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä köyhyyttä ja syrjäytymistä.

Kukaan ei saa jäädä yksin. Ikääntyneitä tulee arvostaa ja kohdella heitä tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja inhimillisesti arvokkaalla tavalla. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen on sekä velvollisuutemme että tulevaisuuden turvamme.

Vastuu ympäristöstä ja luonnosta

Ihmisen ja ympäristön tulevaisuus ovat sidoksissa toisiinsa. Tämä on otettava huomioon kaikessa toiminnassamme ja käyttäessämme luonnon voimavaroja. Meidän on tunnettava vastuamme ympäristön tilan turvaamisesta.

Ympäristönsuojelu lähtee yksilöiden asenteista ja valinnoista sekä niitä seuraavista käyttäytymis- ja kulutustottumuksista. Yhteiskunnan on huolehdittava ympäristön suojelun toteutumisesta ohjaamalla kulutusta ja luonnonvarojen käyttöä kestävään suuntaan. Luonnon tasapainon horjuminen on kaikille yhteinen uhka.

3. Toimimme arvojemme mukaisesti

Poliittisen toiminnan tarkoituksena on tulevaisuuden rakentaminen ja yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen. Tämän ohjelman periaatteet antavat kehittämistyölle arvot, laatu- ja arviointiperusteet sekä tekemisen asenteen. Periaatteiden ja käytännön yhteyden varmistamiseksi arvojen ja perusteiden on oltava avoimia ja toimintatapojen sekä tulosten vertailtavissa. Periaatteet ovat erottamaton osa käytännön politiikkaa.

Ihminen

Lähtökohtanamme on vapaa, vastuullinen ja välittävä ihminen. Yhteiskunta on rakennettava toimimaan yksittäistä ihmistä varten. Perusoikeuksien ja -toimeentulon lisäksi ihmiselle on taattava myös mahdollisuus kehittää itseään. Jokaiselle kuuluu oikeus tehdä työtä ja parantaa sen avulla omaa ja samalla koko yhteiskunnan hyvinvointia.

Ihminen on luonnostaan yhteisöllinen ja hänen mahdollisuuttaan ylläpitää sosiaalisia suhteita on tuettava. Ihmisten kokemana yksinäisyys on koko yhteisön yhteinen huoli. Jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi. Oikeuksien rinnalla ihmisellä on vastuullisuuden velvollisuus. Tämä koskee erityisesti toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamista. Jokaisen ihmisen on mahdollisuuksiensa mukaan kannettava vastuuta itsestään ja lähiyhteisöstään. Huolehtiminen lähimmäisistä ja lähiyhteisön jäsenistä rakentaa välittämisen ilmapiiriä.

Perhe ja lähiyhteisö

Perheillä on oltava edellytykset tehdä omaa elämäänsä koskevia vastuullisia valintoja. Arvostamme monimuotoista perhe-elämää, perhettä ja vanhemmuutta. Yhteiskunnan tulee järjestää palvelut ottaen huomioon erilaisten perheiden tarpeet. Vanhempien mahdollisuutta yhdistää perhe-elämä, opiskelu ja työssäkäynti tulee edistää. Lapsilla on oikeus elää turvallisessa ympäristössä. Tavoitteenamme on kaikkien perheenjäsenten tunteman turvallisuuden lisääntyminen.

Kansalaisjärjestöjen mahdollisuutta ottaa vastuuta arjen hyvinvoinnista tulee lisätä. Ympäriällä olevien ihmisten välittäminen lisää yksittäisten ihmisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Ikääntyvien ja yksinasuvien määrän lisääntyessä on tärkeää, että näiden kotien erityispiirteet huomioidaan yhteiskuntaa kehitettäessä.

Kunta

Laaja kuntalaisten itsehallinto on suomalaisen yhteiskunnan keskeinen kulmakivi. Julkisessa hallinnossa päätöksenteon tulee olla läheisyysperiaatteen mukaisesti mahdollisimman lähellä kuntalaista ja käsiteltävinä olevia asioita. Kuntien muutosvalmius, kyky uudistaa palveluita ja etsiä uusia ratkaisuja ovat välttämättömiä väestörakenteen muuttuessa.

Alue- ja rakennepolitiikan keinoin tulee edistää maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutusta, hyvinvointia ja kannattavaa yritystoimintaa, jotta turvataan resurssit hyvinvointiin maan kaikissa osissa. Vetovoimaiset kasvukeskukset, pienemmät kaupungit ja maaseutu vaativat erilaisia kehittämistoimia ja politiikkaa kehittyäkseen vahvuksiensa mukaisesti.

Haluamme kehittää kunnista vahvoja, toimintakykyisiä ja elinvoimaisia. Kuntalaisten itsehallinnon edellytyksistä, verotusoikeudesta ja tehtävien järjestämisestä on huolehdittava. Kunnilla on oltava riittävät voimavarat, jotta voidaan taata asukkaiden perusoikeuksien, osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä yhdenvertaisuuden toteutuminen.

Kuntien vastuulla on järjestää itse tai yhteistyössä muiden kuntien, yksityisen sekä kolmannen sektorin kanssa palveluita siten, että ne ovat kattavia, korkealaatuisia, tehokkaasti tuotettuja ja saatavilla kohtuullisella etäisyydellä palvelun luonteen mukaan. Kuntalaisen mahdollisuutta valita palveluista ja palveluntarjoajista tulee parantaa. Kunnan vastuulla on peruspalveluiden järjestämisen lisäksi osaltaan huolehtia asumisen ja ympäristön viihtyisyydestä, terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä kehittää elinkeinoja ja niiden edellytyksiä.

Kuntien sivistys- ja kulttuuritoimintaa määrätietoisesti vahvistamalla edistetään Suomen tulevaisuutta osaamisen ja luovuuden keinoilla. Julkisen sektorin tulee olla vastuullinen työnantaja. Kunnissa pitää toimia tasa-arvoa, moniarvoisuutta ja monikulttuurisuutta edistävällä ja tukevalla tavalla.

Suomi

Haluamme kehittää Suomea vapaana eurooppalaisena demokratiana, jossa toteutuvat ihmisoikeudet ja oikeusvaltion periaatteet. Julkisen hallinnon tulee olla luotettavaa, avointa, tasa-arvoista ja lahjomatonta. Kansallisia resursseja on voimakkaasti suunnattava koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, teknologian kehittämiseen sekä muihin sellaisiin toimintoihin, joiden varaan voidaan suunnitella tulevaisuutta rakennettavan. Nopeiden muutosten keskellä meidän on suunnitelmallisesti työskenneltävä tulevaisuuden turvaamiseksi ja koko yhteiskunnan kehittämiseksi.

On tärkeää ennakoida ja varautua väestön ikääntymiseen ja huoltosuhteen muuttumiseen. Suomalaisia palveluita tulee kehittää muuttuvan väestörakenteen mukaisesti. Erityisesti on varauduttava vastaamaan ikääntyvien suomalaisten terveys- ja hoivapalveluiden tarpeisiin. Samalla tulee edistää yhteiskunnan lapsimyönteisyyttä sekä suunnitelmallista maahanmuuttopolitiikkaa.

Kansallinen turvallisuus edellyttää jatkuvia ja ajanmukaisia toimia. Turvallisuus lähtee arjen turvallisuudesta. Luottamuksen ilmapiiri, välittäminen ja toimiva yhteiskunta ovat kansalaisten turvallisuuden perusta. Sisäisen turvallisuuden keskeisiä tekijöitä ovat lisäksi riittävä energia ja elintarvikeomavaraisuus. Tietojärjestelmien ja tiedonvälityksen varmuus ovat turvallisuuden osatekijöitä. Maanpuolustusta on jatkuvasti kehitettävä arvioimalla laaja-alaisesti Suomen edun toteutuminen. Ajanmukaisesti, monipuolisesti ja tehokkaasti toimivat puolustusvoimat ovat kansallinen voimavara myös rauhan aikana.

Suomea on kehitettävä suvaitsevassa ilmapiirissä, jossa tunnetaan vastuuta myös ihmisistä oman maan ulkopuolella. Suomalaisen pakolais- ja ulkomaalaispolitiikan on oltava humaania ja suunnitelmallista. Suomen tulee olla aktiivinen toimija kehitysyhteistyössä. Suomessa on tuettava kestävän kehityksen periaatteiden mukaista toimintaa.

Euroopan unioni

Euroopan unioni on merkittävästi lisännyt eurooppalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Tavoitteenamme on vahvistaa ja uudistaa unionia siten, että se kykenee vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Suomen on oltava vahva ja aloitteellinen toimija Euroopan unionia kehitettäessä.

Haluamme lisätä unionin päätöksenteon ja toiminnan demokraattisuutta ja avoimuutta. Unionin tulee toimia vain niillä toiminta-alueilla, joilla eurooppalainen yhteistyö on kansallista toimintaa tehokkaampaa.

Euroopan unionin keskeisinä tavoitteina on oltava eurooppalaisen työn, hyvinvoinnin ja kilpailukykyyn lisääminen. Euroopan unionin tulee vaalia eurooppalaista kulttuuri- ja sivistyspääomaa sekä tukea uuden luomista. Yhteisen ympäristölainsäädännön kehittäminen ja noudattaminen kaikkialla Euroopan unionissa on välttämätöntä tulevaisuutemme kannalta. Euroopan unionin on tunnettava vastuunsa myös Euroopan ulkopuolisista kansoista, ihmisoikeuksista, inhimillisestä häädästä sekä ympäristön tilasta.

Euroopan unionin roolia kansainvälisenä toimijana on vahvistettava ja unionin yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta on tehtävä todellisuutta. Jäsenyys unionissa on mahdollisuus kaikille niille eurooppalaisille valtioille, jotka jakavat yhteiset arvot ja täyttävät

jäsenyydelle asetetut kriteerit. Unionin on vahvistettava yhteistyötä niiden eurooppalaisten valtioiden kanssa, jotka eivät halua tai joista ei voi tulla Euroopan unionin jäseniä.

Näiden tavoitteidensa saavuttamiseksi sekä yhteisen, paremman ja kilpailukykyisemmän Euroopan rakentamiseksi Kokoomus toimii Euroopan kansanpuolueen aktiivisena jäsenenä.

Maailma

Tuemme oikeudenmukaisuutta, ihmisoikeuksien ja vapauden toteutumista sekä demokratian ja markkinatalouden edistämistä kaikkialla maailmassa. Globaaleja kysymyksiä on käsiteltävä yhdessä selkeillä säännöillä.

Kannamme huolta ympäristön tilasta, ilmaston muutoksesta, ilman puhtaudesta sekä puhtaan veden ja ruoan riittävyydestä. Köyhyys ja väestönkasvu ovat kysymyksiä, joihin on löydettävä vastauksia. Uskomme koulutuksen ja sivistyksen vaikutukseen ja voimaan. Emme voi sulkea silmiä ihmisten hädältä, vaan meidän on kyettävä olemaan avuksi parhaan kykymme mukaan. Luonnon monimuotoisuuden kunnioittaminen ja uhanalaisten lajien aktiivinen suojeleminen ovat ympäristönsuojelun perustavoitteita, myös eläinten kohteluun tulee kiinnittää huomiota.

Maailmanrauhaa on rakennettava aktiivisesti. Voimme toimia tavoitteidemme saavuttamiseksi kansallisella tasolla, Euroopan unionissa, ulkomaisten veljespuolueidemme kautta, Yhdistyneissä kansakunnissa sekä muissa kansainvälisissä järjestöissä.